ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

Lieta Nr.A420609411
(A-02414-12/42)

S P R I E D U M S

LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē, 2012.gada 30.oktobrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Māris Šļakota,

piedaloties pieteicējam *R.Ž.*,

atbildētāja Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāvei *I.O.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *R.Ž.* pieteikumu par Daugavgrīvas cietuma administrācijas faktisko rīcību – atteikumu izsniegt no cietuma noliktavas pieteicēja personīgās mantas – un atlīdzinājumu Ls 1500 apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] Ieslodzījuma vietu pārvaldē 2011.gada 8.jūnijā saņemts *R.Ž.* (turpmāk arī – pieteicējs) 2011.gada 2.jūnija iesniegums, kurā ietvertas sūdzības par Daugavgrīvas cietuma administrācijas prettiesisko rīcību – neizsniedzot personīgās mantas no cietuma noliktavas. Lūgts atlīdzināt nodarīto kaitējumu Ls 1 400 apmērā.

[2] Ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2011.gada 12.augusta lēmumu Nr.1/13-Ž/2762/2472 (turpmāk – Lēmums) pieteicēja sūdzības atzītas par nepamatotām un atteikts izmaksāt atlīdzinājumu.

Lēmumā norādīti šādi argumenti.

[2.1] Saskaņā ar Daugavgrīvas cietuma amatpersonas (Uzraudzības daļas inspektora) 2011.gada 3.augusta ziņojumu 2011.gada 1.martā veikta pieteicēja kratīšana un personīgo mantu apskate. Tajā tika konstatēts, ka pieteicējam kamerā mantu daudzums pārsniedz Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.423) 1.pielikumā „Priekšmeti un pārtikas produkti, kurus notiesātajiem ir atļauts glabāt" noteikto. Dažas mantas tika izņemtas un nodotas cietuma noliktavā. Iesniedzējs par iepriekš minēto Daugavgrīvas cietuma amatpersonu rīcību, protesta veidā, kategoriski atteicās savākt savas personīgās mantas un ņemt sev līdzi, līdz ar to, Daugavgrīvas cietuma amatpersonas iesniedzēja mantas nodeva glabāšanai cietuma noliktavā.

2011.gada maijā Daugavgrīvas cietuma notiesātie tika izvesti uz cietuma noliktavu, lai nomainītu savas ziemas drēbes uz vasaras drēbēm. Pieteicējs tika izvests uz noliktavu un viņam bija piedāvāta iespēja nomainīt savas drēbes un paņemt nepieciešamās. Apmeklējot noliktavu, pieteicējs vēlējās saņemt mantas bez skaita ierobežojuma un ne tikai vasaras drēbes, bet arī priekšmetus, kuru lietošanai, pamatojoties uz ieslodzītā iesniegumu, ir nepieciešams saņemt brīvības atņemšanas iestādes administrācijas atļauju (Noteikumu Nr.423 40.punkts). Kad pieteicējs saņēma atteikumu paņemt mantas, pārsniedzot atļauto daudzumu, viņš atteicās saņemt no noliktavas jebkādas mantas. Vēlāk, proti, 2011.gada 17.maijā, pēc iesniedzēja lūguma viņš atkārtoti tika izvests uz cietuma noliktavu, kur Daugavgrīvas cietuma amatpersonas klātbūtnē saņēma savas vasaras drēbes.

[2.2] Daugavgrīvas cietumam kā valsts pārvaldes iestādei nav savu interešu attiecībā pret ieslodzītajām personām. Līdz ar to, ņemot vērā konstatētos faktus, lielāka ticamība piešķirama Daugavgrīvas cietuma amatpersonu sniegtajai informācijai, nevis pieteicēja iesniegumā norādītajiem apstākļiem.

Nav neviena pierādījuma, kas norādītu uz to, ka Daugavgrīvas cietuma amatpersonu rīcība 2011.gada 1.martā veicot kratīšanu un 2011.gada maija mēnesī iesniedzēju izvedot uz cietuma noliktavu, lai mainītu ziemas drēbes, būtu prettiesiska. Daugavgrīvas cietuma amatpersonas ir rīkojušās saskaņā ar amata pienākumiem un normatīvo aktu prasībām.

[2.3] Tā kā nav konstatējama Daugavgrīvas cietuma prettiesiska faktiskā rīcība, nav konstatējams arī kaitējums un pieteicējam nav tiesību uz atlīdzinājumu.

[3] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Daugavgrīvas cietuma administrācijas faktisko rīcību. Lūdza piedzīt morālā, mantiskā un fiziskā kaitējuma atlīdzinājumu – Ls 1400 apmērā par Daugavgrīvas cietuma rīcību un Ls 100 par Ieslodzījuma vietu pārvaldes bezdarbību un cietuma administrācijas piesegšanu.

Pieteikumā norādīti šādi argumenti.

[3.1] Daugavgrīvas cietuma darbinieki tīši un mērķtiecīgi pārkāpj pieteicēja tiesības un nodara kaitējumu viņa veselībai. Pieteicējam vairāk nekā divu mēnešu garumā nebija trauku, no kuriem ēst. Pieteicēja personīgie trauki tika atņemti un nodoti noliktavā, savukārt cietuma trauki, kas pieteicējam pienākas (krūze, karote un bļoda), viņam netika iedoti. Līdz ar to pieteicējs nevarēja pilnvērtīgi ēst un dzert.

[3.2] Nepamatots ir Ieslodzījuma vietu pārvaldes apgalvojums, ka pieteicējs atteicies no savām mantām. Ja pieteicējs būtu atteicies izpildīt administrācijas prasības, tad par šo pārkāpumu būtu sastādāms ziņojums.

[3.3] Ieslodzījuma vietu pārvalde neveica pienācīgu pārbaudi, proti, netika nopratināti iesniegumā norādītie pieteicēja kameras biedri, bet tika uzklausīta tikai viena puse – cietuma administrācija.

[3.4] Pieteicējam netika atdots radioaparāts, lai gan pieteicējs jau sen bija uzrakstījis iesniegumu.

[4] Ieslodzījuma vietu pārvalde tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā neatzina pieteikumu, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja pieteikumu, pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem. Papildus paskaidroja, ka pieteicējs nav piekritis, ka mantu skaits pārsniedz atļauto, tādēļ tika atņemtas visas mantas. Pieteicējs vairākkārt vērsās pie cietuma administrācijas ar lūgumiem tās atdot. Mantas atdotas tikai pēc tam, kad cietumā bija ieradies Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbinieks, kurš veica apgaitu. Vairāk nekā 2,5 mēnešus pieteicējam nebija iespējas izmazgāt drēbes, jo nebija nomaināmo drēbju. Pieteicējs bija spiests izmantot kameras biedru traukus.

[6] Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāve tiesas sēdē neatzina pieteikumu, sniedzot paskaidrojumu atbilstoši Lēmumā un rakstveida paskaidrojumā norādītajiem apsvērumiem. Papildus norādīja, ka pieteicēja mantas tika nodotas noliktavā nevis Daugavgrīvas cietuma prettiesiskas faktiskās rīcības, bet gan pieteicēja rīcības rezultātā. Pieteicējs ir vēlējies manipulēt ar cietuma darbiniekiem, lai mēģinātu saņemt vairāk priekšmetu, nekā atļauts.

Motīvu daļa

[7] Noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[8] Latvijas Sodu izpildes kodeksa $50.^4$ panta septītajā – devītajā daļā ir paredzēts, ka slēgtajā cietumā ar brīvības atņemšanu notiesātajiem ir tiesības valkāt savu apģērbu (režīma zemākajā pakāpē – ar administrācijas atļauju).

Saskaņā ar Noteikumu Nr.423 1.pielikumu „Priekšmeti un pārtikas produkti, kurus notiesātajam ir atļauts glabāt" notiesātajam atļauts glabāt, cita starp, šķīvi, bļodiņu, krūzi un karoti (1.1.punkts).

Ja notiesātajam nav sava apģērba vai personīgo galda piederumu, cietumam tie ir jānodrošina. Tas izriet no Latvijas Sodu izpildes kodeksa 77.panta trešās daļas, kur noteikts, ka notiesātie saņem uzturu, kas nodrošina normālu organisma dzīvības funkciju norisi. Ir pašsaprotami, ka uztura saņemšanai notiesātais ir jānodrošina ar nepieciešamajiem traukiem. Savukārt saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa 77.panta astoto daļu, notiesātie, kuri sodu izcieš slēgtajos un daļēji slēgtajos cietumos soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, apgādājami ar brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumos paredzētā veida apģērbu un apaviem. Latvijas Sodu izpildes kodeksa 77.panta septītajā daļā noteikts, ka notiesāto uztura un sadzīves vajadzību materiālā nodrošinājuma normas nosaka Ministru kabinets. Atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumi Nr.1022 „Noteikumi par ieslodzīto personu uztura un sadzīves vajadzību materiālā nodrošinājuma normām" 7.punktam apģērba un apavu normas vienam notiesātajam un to lietošanas ilgumu nosaka saskaņā ar šo noteikumu 4.pielikumu. Saskaņā ar 4.pielikuma „Apģērba un apavu normas vienam notiesātajam un to lietošanas ilgums" 1.punktu, vīriešiem ir nodrošināmi, cita starp, uzvalks (2 kompl.), krekls (2 gab.), siltā veļa (2 kompl.), apakšveļa (2 kompl.), zeķes (6 pāri), kurpes vai zābaki (2 pāri), čības (1 pāris).

[9] Konkrētajā gadījumā no pieteikuma un pieteicēja paskaidrojumiem tiesas sēdē izriet, ka pieteicējs ir izmantojis tiesības valkāt savu apģērbu, kā arī viņam bija personīgie galda piederumi. Gan trauki, gan maiņas apģērbs atradās pieteicēja glabāšanā. Kā to paskaidro pieteicējs, pēc 2011.gada 1.martā notikušās kratīšanas minētās mantas, kopā ar citām, ir izņemtas, jo pieteicējs nav piekritis, ka glabāto mantu daudzums pārsniedz atļauto. Pieteicējs mantas saņēmis tikai 2011.gada 17.maijā. Šie paskaidrojumi atbilst lietas materiālos esošajiem Daugavgrīvas cietuma amatpersonas *A.M.* 2011.gada 1.marta ziņojumā un amatpersonas *V.B.* 2011.gada 3.augusta ziņojumā (*lietas 35.-36.lapa*) norādītajiem apstākļiem, proti, ka pieteicējs pēc kratīšanas, nepiekrītot, ka mantu daudzums pārsniedz atļauto, ir atteicies paņemt visas savas personīgās mantas, tādēļ tās ir nodotas glabāšanā cietuma noliktavā.

[10] Novērtējot lietas apstākļus, tiesa secina, ka pieteicējs ir izvēlējies neformālu veidu, kādā protestēt pret kratīšanas rezultātā veikto atsevišķu priekšmetu izņemšanu, proti, nevis iesniedzot par šādu rīcību iesniegumu cietuma priekšniekam, bet gan atsakoties paņemt arī pārējās, t.i., kratīšanā neizņemtās, mantas. Līdz ar to, pats pieteicējs ir radījis situāciju, kurā viņa mantas bija nepieciešams nodot glabāšanā cietuma noliktavā. Tāpat tiesa secina, ka tikai no paša pieteicēja bija atkarīgs, kurā brīdī pārtraukt šādu šķietamu viņa tiesību aizskārumu. Proti, pieteicējs bija tiesīgs lūgt atdot viņam personīgās mantas tādā skaitā, kas nepārsniedz atļauto, vai arī lūgt nodrošināt viņu ar cietuma apģērbu un traukiem. Lietā nav pierādījumu, ka pieteicējs līdz 2011.gada 17.maijam, kad viņš noliktavā saņēmis vasaras drēbes, ar šādiem lūgumiem pie cietuma administrācijas bija vērsies, bet viņam tika atteikts.

Tiesa konstatē, ka Daugavgrīvas cietuma administrācijas rīcība izskatāmajā gadījumā nebija prettiesiska. Tāpat tiesa nekonstatē pieteicēja tiesību pārkāpumus, izskatot viņa sūdzību Ieslodzījuma vietu pārvaldē.

[11] Administratīvā procesa likuma 92.pants nosaka, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personīgo kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmo daļu tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība. Minētā likuma 9.pants noteic, ka morālais kaitējums var tikt nodarīts ar personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisku aizskārumu. Tātad, morālā kaitējuma atlīdzinājuma pamatā ir valsts pārvaldes rīcības prettiesiskums. Tā kā tiesa Daugavgrīvas cietuma administrācijas un Ieslodzījuma vietu pārvaldes rīcību nav atzinusi par prettiesisku, nav pamata arī pieteikuma apmierināšanai daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt pilnīgi *R.Ž.* pieteikumu par Daugavgrīvas cietuma administrācijas faktisko rīcību – atteikumu izsniegt no cietuma noliktavas pieteicēja personīgās mantas – un atlīdzinājumu Ls 1500 apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis M.Šļakota